

‘Star Trek’: proiectia unui vis american

Ideea pentru aceasta lucrare mi-a venit in momentul descoperirii in ziarul *The New York Times*, varianta online, a articolului “The Two Sides of Star Trek” (Cele 2 fete ale Star Trek), a carui teza principala era faptul ca “Da, serialul este in esenta o epopee spatiaala pentru obsedatii de calculatoare, dar si una cu un context politic si istoric”. Serialul incepe in anii 60, mai precis in 1966, cu un echipaj format din Captain Kirk – americanul alb, secundul pamanteano-vulcanian Spock, doctorul scotian McCoy, inginerul sef scotian Scott, carmaciul japonez Hikari Sulu, ofiterul tactician rus Pavel Andreievich Checov, si sefa cu comunicatiile, locotenentul afro-american Nyota Uhura, despre care trebuie spus ca este unul dintre primele personaje importante negre intr-un serial american de televiziune. Asa cum ni se spune in articol, aceasta versiune trebuia sa extinda conceptul de lume unificata, intr-o epoca aflata in plina Miscare Pentru Drepturile Civile (Civil Right Movement) ale negrilor. In acest context, dublat de un program spatial aflat la inceputuri, Star Trek-ul initial si-a imaginat o societate utopica din secolul 23, asa numita Federatie Unita a Planetelor, in cadrul careia pe Nava Enterprise, barbati si femei, albi si negri, rusi si asiatici, reuseau sa depaseasca “micile probleme prostesti ale rasismului si razboiului”, pentru a putea “aborda marile probleme legate de explorarea universului”, in cuvintele dlui David Gerold, scriitor al acestei versiuni. Cu adevarat o utopie, daca ne gandim ca in 1968 avea sa fie asasinat Martin Luther King Jr, pacifistul aparator al drepturilor negrilor, sau daca ne gandim alte revolte rasiste din Newark si Detroit, ca si la implicarea Statelor Unite in Razboiul din Vietnam.

Referitor la personajele acestei prime versiuni, exista critici pe diferite site-uri sau ziare disponibile online, pentru care personalitatea capitanului Kirk este de fapt inspirata

de figura mult iubitului predinte Kenedy, a carui retorica despre “noua frontiera” ar fi dus la sintagma “ultima frontiera” (“the final frontier”), sintagma din fraza generic cu care incepe fiecare episod al serialului. Un alt personaj, important poate in acea vreme, dar devenit mai ales acum celebru, este secundul Spock, rezultatul casatoriei dintre un pamanteanca si un Vulcanian. Daca pentru acele timpuri el reprezenta probabil doar o origine mixta, si totusi nu un amestec de alb si negru, adica problema fierbinte a acelor zile, pentru ziua de azi el a capatat o semnificatie poate neasteptata la acea vreme: numeroase articole online il compara cu actualul presedinte al Statelor Unite, dl Barack Obama, in timp ce actuala administratie este vazuta nava Enterprise, “chiar daca nu avem inca klingonieni la bord” dupa cum ne spune ironic unul din autori. Motivele comparatiei nu sunt culoarea celor doi, ci originea lor mixta, Obama fiind din mama alba, si tata negru, Kenyan. Ceea ce ii impresioneaza de fapt pe fanii Star Trek din America, la modul ironic sau mai putin ironic, este calmul desavarsit, stilul perfect logic si rational al actualului presedinte, calmul Vulcanian, cum putem citi in ziare. Exista chiar si poze cu imaginile celor doi alaturate, pentru a demonstra privirea si atitudinea identica. Se comenteaza inclusiv tensiunea lui Obama, 90 cu 60, care nu este “tensiunea unui muritor de rand”, sau faptul ca poate discuta linistit despre datorii si probleme bugetare care ar face sa planga pe oricine. Si, bineinteles, totul se incheie cu, “daca nu este Vulcanian”, sigur este “Trekie”, adica fan Star Trek, cu care a si crescut.

Daca ne gandim si la discursul lui Obama despre rasism, publicat la 18 martie 2008 in ziarul New York Times, vedem ca idealul de “unire mai perfecta”, de a face lumea sa inteleaga ca “poate avem povesti diferite, dar avem sperante comune; poate ca nu aratam la fel, si poate ca nu am venit din acelasi loc, dar toti vrem sa ne miscam in

aceeasi directie – spre un viitor mai bun pentru copiii si nepotii nostri”, ne poate duce cu gandul nu doar la prima versiune a serialului, chiar daca aceasta a avut efectul sau in a-I influenta pe copiii anilor 60 spre un nivel mai ridicat de toleranta, asa cum, din nou, ni se povesteste in “Este Obama un Vulcanian secret” de catre Henry Jenkins, intr-un discurs sustinut la conferinta “Future of Civic Media”, ci si la actuala versiune a serialului, cea cu Captain Picard la conducerea Navei Enterprise. Aici diversitatea personajelor este mult mai mare, avem un capitan francez, Jean-Luc, foarte moral, foarte logic si cerebral care poate sa rezolve neintelegeri dintre cele mai dificile intre mai multe parti implicate; solutiile sale sunt de obicei pasnice, dar poate fi si siret daca situatia i-o cere; este adeptul disputelor neinarmate, desi este in stare si sa invinga un razboinic klingonian cu mainile goale.

Avem apoi primul ofiter, “Number 1”, comandantul William Riker, albul, probabil american. Daca in primele 2 serii el este un tanar ofiter indraznet, increzator si ambitios, ni se spune, dupa modelul Kirk, de-a lungul timpului devine mai rezervat, pe masura ce experienta ii aduce rabdare si intelepciune. El pretuieste compania colegilor sai, si este intodeauna gata de comanda cand capitanul ii incredinteaza nava.

Inginerul sef este negrul Geordi La Forge, personaj creat in memoria unui fan al primei versiuni a serialului, George La Forge, decedat in 1975 de distrofie musculara. Geordi este nascut orb, motiv pt care poarta visor prin care poate vedea spectrul electromagnetic: unde radio, infrarosu, ultraviolete, dar nu si lumina normala. Este in acest serial reprezentantul Confederatiei Africane de pe Pamant/

Urmarea lui Spock din prima versiune sunt in acest serial doua personaje: consilierul Troi, si inginerul Data. Deanna Troi este combinatie intre om si betazoidian,

de la cea din urma specie mostenind capacitatea de a simti emotiile si de a comunica prin telepatie, iar Data este un android- robot, extrem de rational, calm si cu un creier capabil de calcule impresionate, dar si cu o dorinta la fel de impresionanta de a invata ce inseamna a fi om , ce inseamna a simiti si durere si bucurie, si de a incerca nu de putine ori sa se poarte omeneste. IN afara de doctorita tot alba, probabil americana, Beverly Crusher, si de la fel de albul anglo-saxon O'Brian, un alt personaj la fel de important este seful pe probleme de securitate, klingonianul Worf. Acesta este tot un negru, desi nu unul pamantean, un negru mandru sa moara in lupta, mai ales sa-si apere poporul de poporul inamic, si care se opune cu tarie ideii de sclav, preferand, la o adica, varianta unei morti demne dar libere, intocmai ca personajul negru Teal'c din Star Gate, un personaj cu un limbaj foarte politicos, calm, ales.

Pe langa aceste personaje mai sus mentionate, pe nava mai sunt multe altele de toate rasele, culorile si provenientele, in deplina armonie. Si, in ciuda, sau poate, pe fondul diferitelor razboaie in care a fost implicata America, fie prin conflicte interne, fie externe, filmul mai are ca leit-motiv si asa numita "prima directiva" rostita de capitanul Picard ori de cate ori este rugat sa intervina in treburile interne ale vreunei noi planete cu care echipajul sau intra in contact, in dorinta sa de la "explora noi civilizatii, de a merge cu indrazneala unde nu a mai fost nimeni": "Pentru ca dreptul fiecarei specii constiente de a trai in concordanta cu evolutia sa culturala normala este considerat sacru, nici un membru al Flotei Stelare nu are voie sa intervina in dezvoltarea normala si sanatoasa a vietii si culturii extraterestre."

Asadar, ce vis al Americii ne propun cele doua versiuni ale Star Trek? Desigur, asa cum se vede din varietatea de personaje si deplina intelegere dintre ele, ca si ideea de

a explora dar fara a interveni, cred ca mesajul filmului ca intreg este exact ceea ce doreste presedintele Obama prin discursul sau: o lume pasnica, in care toate rasele, religiile, natiunile sa se inteleaga intre ele, o lume, cum am spune in limbajul de azi, cu adevarat multiculturalista.